

בביצה כ"ה ב: א"ל רב נחמן לחמא בר אדא "שליח-ציון" כי סלקת אקיף וזיל אסולמא דצור כו' ד).

במגילה י"ד ב: איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן כו' אמר ליה "עינא סבא" ואמרה לה "פתיא אוכמא" מני ומנך תסתיים שמעתתא כו', ברור כאשר "פתיא אוכמא" הוא כינוי ה) כן אשר הדגיש רב נחמן בקריאתו "עינא סבא" לכינוי על שכהתה עינו מראות נכונה.

שם כ"ח ב: אתו ואמרו ליה לרב נחמן ליספדיה מר, אמר היכי נספדיה, הי "צנא מלא ספרא" דחסר.

בתענית כ"א ב: א"ל רב נחמן בן חסדא לרב נחמן בר יצחק כו' א"ל מוטב יבא מנה בן פרס לגבי מנה בן מנה, ואל יבא מנה בן מנה לגבי מנה בן פרס, להחבנה שהורגלנו יתראה כאלו לבש רנב"י עצמו בענותנותו על חשבון כבוד אביו, דאלו את עצמו השוה לחבירו, היותו "מנה" כמוהו, ואך את אביו העריך כ"פרס" ביחס לרב חסדא אבי חבירו, וביחס לחבירו וגם לערכו הוא, אמנם בידענו סגולתו של רנב"י במדרש שמות לא רחוק הוא שטבע גם הפעם כינוי מליצי מיוסד על השתוות שם שניהם "נחמן" חטיבתו המיוחדת של זה השם היא היותו "מתחיל בנו"ן וגומר בנו"ן, שני פעמים נו"ן = מאה = מנה ו).

← וכעין זה בכתובות י"ט א: אמר רב הונא כו' א"ל רב נחמן גנובא גנובי למה לך, שנקט במליצתו תחת "הונא", "גנובא" שוים במספרם, גנובא = סב = הונא ו).

הוא = אנא [חיריק מתחת האל"ף הראשונה], וכמובא בתרגום משלי י"א כ"ו וברכה לראש משביר, וברכתא תהוי לאנא דמזבן, ושם כ"ח ט"ז, במליצה זו השתמשו גם רב חסדא ורב ששת שבמותב תלתא מחוי כל אחד על חבירו והבלתי נקרא בשם, כאמרם שני ת"ח המחדדין זה את זה בהלכה כרב חסדא והוא, או כרב ששת והוא, השלישי שהיה באותו מעמד, ראה ברכות מ"ז סע"ב, וגם כאשר הוכרח רב נחמן לדבר מהתמחותו במשפט הנה בכדי שלא לפגום במדת הענוה נקט לישנא דמשתמע לתרי אנפין באמרו כגון, "אנא" דן דיני ממונות ביחיד סנהדרין ה' רע"א, ואמר רב נחמן [על משיח] אי מן חייא הוא כגון, "אנא" שם צ"ח סע"ב.

ד) חמא בר אדא לא מצינו מוזכר עוד בשום מקום, אולי צ"ל רב חמא בר אבא, הוא שרב נחמן מפרש דבריו ביבמות ס"ב ב, וראה פסיקתא רבתי פס' אנכי מנחמכם.

ה) וכן נקט רבא בברכות י' ע"א, וראה הלאה מחקר הבא.

ו) "בן-מנה" וכן "בן-פרס" המה כינויים להם עצמם, כמו בר-אשפרתם, בן-החוטף, בר-שוויסקאל וכדומה, וראה בעבודה זרה נ' רע"ב שאמר רב ששת — וגם רבינא — אנא לא נגר אנא ולא בר נגר ופריקנא ליה, אשר להחבנה השטחית יתראה כמו כן כולול בכבוד אביו באמרו שאינו בנו של חכם היודע לפרוק, ובאמת הכוונה שאינו אומן ואף לא שוליא-דנגרא, בן נגר [כמו בן-יונה, ובבא קמא ק"ז ב חריף ובן חריף, בכלים פכ"ט מ"ז פטיש ובן פטיש], ובכל זאת יפרקינה, וכלה"כ (עמוס ז' י"ד) לא נביא אנכי ולא בן נביא, שהכוונה אינני גם כאחד מבני הנביאים, כך המליץ רנב"י על עצמו שהוא הנהו "בן-פרס" ביחס לחבירו שהוא "בן-מנה", וראה בבמדבר רבה פ"כ כ' וקהלת רבה פ"ב ארבעה נקראו "מנה בן פרס", ויתכן שעל שהיה רב נחמן בר חסדא כהן [ראה תוס' בבא בתרא קמ"א א ד"ה לדידי] שנוטל "מנה יפה" ראשון [גסין ג"ט ב] לכן תאר רב נחמן בר יצחק הישראלי את עצמו מנה בן פרס בעוד שחבירו הכהן "מנה בן מנה".

ז) מליצה שנונה במדרש שמות המיוסדה על גמטריא מצינו גם בבכורות ל"ט א בעי מיניה פנחס אחוה דמר שמואל משמואל כו' קרי עליה פסחים בזו בר [מלה"כ ישעי' ל"ג כג],